मानसिक स्वास्थ्य ऐन २००७ (MENTAL HEALTH ACT 2007)

खण्ड ७४ (३) र अनुसूची ३

तपाईंको अधिकार

तपाईंलाई मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा ल्याएपछि आफ्ना अधिकार र तपाईंलाई के हुन सक्छ भनेर पत्ता लगाउन तलका प्रश्नहरू र उत्तरहरू तपाईंले पढ्नुपर्छ।

म मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा पुगेपछि के हुन्छ?

तपाईं मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा आइपुगेको १२ घण्टाभन्दा ढिलो नगरी तपाईंलाई सेवा केन्द्र चिकित्सकले भेट्नु पर्छ ।

यदि तपाईं यस्तो व्यक्ति हुनुहुन्छ जो पहिले नै एक स्वेच्छिक बिरामीको रूपमा मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा हुनुहुन्छ, र तपाईंलाई अब तपाईंको इच्छाविपरीत सेवा केन्द्रमा राख्नुपर्ने भनिएको छ भने, तपाईंलाई सेवा केन्द्रमा राख्ने निर्णय भएको १२ घण्टाभन्दा ढिलो नगरी तपाईंलाई सेवा केन्द्र डाक्टरले हेरिनुपर्छ ।

मलाई मेरो इच्छाविपरीत मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा कहिले राख्न सकिन्छ?

यदि तपाईंलाई सेवा केन्द्र चिकित्सकले मानसिक बिरामी व्यक्ति वा मानसिकरुपमा अव्यवस्थित व्यक्तिको रूपमा प्रमाणित गरेमा तपाईंलाई तपाईंको इच्छाविपरीत मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा राख्न सकिन्छ । तपाईं मानसिकरूपमा बिरामी व्यक्ति वा मानसिक अव्यवस्थित व्यक्ति हुनुहुन्छ कि हुनुहुन्न भनेर डाक्टरले निर्णय गर्नेछन् ।

मानसिक बिरामी व्यक्ति त्यस्तो व्यक्ति हो जसलाई मानसिक रोग छ र जसलाई आफ्नो सुरक्षाको लागि वा अन्य मानिसहरूको सुरक्षाको लागि मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा राख्नु आवश्यक छ । मानसिक रूपमा अव्यवस्थित व्यक्ति भनेको त्यस्तो व्यक्ति हो जसको व्यवहारले उसको आफ्नो सुरक्षाको लागि वा अन्य मानिसहरूको सुरक्षाको लागि छोटो समयको लागि मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा राख्नु आवश्यक छ भनेर देखाउँछ ।

सो सेवा केन्द्रले तपाईंलाई तपाईंको इच्छाविपरीत राखिरहन सक्दैन जबसम्म कम्तिमा एक अर्को डाक्टरले पनि तपाईं मानसिक रूपमा बिरामी व्यक्ति वा मानसिकरूपमा अव्यवस्थित व्यक्ति हुनुहुन्छ भनेर पत्ता लगाउँदैन । तपाईंलाई हेर्ने डाक्टरहरूमध्ये कम्तिमा एक मनोचिकित्सक हुनुपर्छ ।

मलाई मेरो इच्छाविपरीत मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा कहिलेसम्म राख्न सकिन्छ?

यदि तपाईं मानसिकरूपमा अव्यवस्थित व्यक्ति भएको फेला पर्नुभयो भने, तपाईंलाई ३ दिनसम्मको लागि मात्र मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा राख्न सकिन्छ (यस समयमा सप्ताहन्त र सार्वजनिक बिदाहरूलाई गणना गरिँदैन) । यस समयमा तपाईंलाई प्रत्येक २४ घण्टामा कम्तिमा एक पटक डाक्टरले भेट्नु पर्छ । तपाईंलाई कुनै पनि महिनामा ३ पटकभन्दा बढी मानसिकरुपमा अव्यवस्थित व्यक्तिको रूपमा हिरासतमा राख्न सकिँदैन ।

यदि तपाईं मानसिक बिरामी भएको फेला पर्यो भने, तपाईंलाई के हुन्छ भनेर निर्णय गर्न मानसिक स्वास्थ्य सोधपुछ गर्ने मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरण (Mental Health Review Tribunal) मा सुनवाई नहुँदासम्म तपाईंलाई मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा राखिनेछ ।

म कसरी मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रबाट बाहिर निस्कन सक्छु?

तपाईं, वा साथी वा आफन्तले कुनै पनि समयमा मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट वा अन्य मान्यताप्राप्त चिकित्सा अधिकारीलाई तपाईंलाई बाहिर जान दिन अनुरोध गर्न सक्नुहुन्छ । यदि तपाईं मानसिकरूपमा बिरामी व्यक्ति वा मानसिक अव्यवस्थित व्यक्ति हुनुहुन्न वा चिकित्सा सुपरिटेन्डेन्ट वा अन्य मान्यताप्राप्त चिकित्सा अधिकारीले तपाईंका लागि उचितरूपमा उपलब्ध अन्य उपयुक्त हेरचाह छ भनेर सोच्नुहुन्छ भने तपाईंलाई बाहिर जान दिनुपर्छ । तपाईं वा तपाईंलाई छोड्नको लागि अनुरोध गर्ने व्यक्तिले तपाईंलाई बाहिर जान दिन मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट वा अन्य मान्यताप्राप्त चिकित्सा अधिकारीद्वारा गरिएको अस्वीकृतिविरूद्ध मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरणमा अपील गर्न सक्नुहुन्छ ।

के मलाई मेरो इच्छाविपरीत व्यवहार गर्न सकिन्छ?
सेवा केन्द्र कर्मचारीले तपाईंलाई आफ्नो मानसिक अवस्था वा आपतकालिन अवस्थामा तपाईंको जीवन बचाउन वा तपाईंको स्वास्थ्यमा गम्भीर क्षति हुनबाट रोक्नको लागि उचित चिकित्सा उपचार दिन सक्छ, तपाईं यो चाहनुहुन्न भने पनि । यदि तपाईंले सोध्नुभयो भने सेवा केन्द्र कर्मचारीले तपाईंलाई तपाईंको चिकित्सा उपचार के हो भनेर बताउनु पर्छ । तपाईंलाई अत्यधिक वा अनुपयुक्त औषधि दिनु हुँदैन । यदि तपाईं अपरेसनमा सहमत हुनुहुन्न भने तपाईंको तोकिएको हेरचाहकर्ता र स्वास्थ्य मन्त्रालयका सचिव सहमत भएमा, अपरेसन गर्नु तपाईंको हितमा भएमा मात्र तपाईंलाई अपरेसन गर्न सकिन्छ ।

के मलाई मेरो इच्छाविपरीत इलेक्ट्रो कन्भल्सिभ थेरापी (electro convulsive therapy) (ECT) दिन सकिन्छ?

सकिन्छ, तर यदि मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरणले सुनुवाइमा यो तपाईंको सुरक्षा वा कल्याणको लागि आवश्यक वा वाञ्छनीय छ भनेर निर्धारण गर्दछ भने मात्र । तपाईंसँग त्यो सुनुवाइमा भाग लिने अधिकार छ ।

थप जानकारी
तपाईंले मानसिक स्वास्थ्य सोधपुछको बारेमा जान्नको लागि तलका प्रश्न र उत्तरहरू पढ्नुपर्दछ र सोधपुछपछि तपाईंलाई तपाईंको इच्छाविपरीत मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा राख्न सकिन्छ ।

मानसिक स्वास्थ्य जाँच कहिले हुन्छ?
तपाईं मानसिक रूपमा बिरामी व्यक्ति हुनुभएकोले तपाईंलाई तपाईंको इच्छाविपरीत मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा राख्ने निर्णय गरेपछि व्यावहारिक रूपमा जतिसक्दो चाँडो मानसिक स्वास्थ्य जाँच हुनुपर्दछ ।

मानसिक स्वास्थ्य जाँचमा के हुन्छ?
मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरणले तपाईं मानसिक रूपमा बिरामी व्यक्ति हुनुहुन्छ कि हुनुहुन्न भनेर निर्णय गर्नेछ ।

यदि मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरणले निर्णय गर्छ कि तपाईं मानसिक रूपमा बिरामी व्यक्ति हुनुहुन्न भने, तपाईंलाई मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रबाट बाहिर जान दिनुपर्छ ।

यदि मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरणले तपाईं मानसिक रूपमा बिरामी व्यक्ति हुनुहुन्छ भनेर निर्णय गर्छ भने, मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरणले तपाईंको लागि के हुन्छ भनेर निर्णय गर्नेछ । हेरचाह र उपचार प्रभावकारी रूपमा दिन सकिने न्यूनतम प्रतिबन्धित वातावरणलाई विचार गरिनुपर्छ । मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरणले तपाईंलाई एक निश्चित समयको लागि अनैच्छिक बिरामीको रूपमा मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा राख्न आदेश दिन सक्छ (३ महिनाभन्दा बढी नगरीकन वा मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरणले तपाईंलाई मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रबाट बाहिर जान दिने आदेश दिन सक्छ । यदि तपाईंलाई बाहिर जान दिइयो भने, मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरणले सामुदायिक उपचारको आदेश दिन सक्छ जसमा तपाईंलाई बाहिर जान दिइएपछि निश्चित उपचार गर्न आवश्यक हुन्छ ।

मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरणले तपाईंको हितमा रहेको ठान्ने अवस्थामा १४ दिनसम्म सोधपुछलाई स्थगित गर्न सक्छ ।

यदि मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरणले तपाईंलाई अनैच्छिक बिरामीको रूपमा मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा रहन आदेश दिन्छ भने, मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरणले तपाईं आफ्नो वित्तीय मामिलाहरू व्यवस्थापन गर्न सक्षम हुनुहुन्छ कि भनेर पनि विचार गर्नुपर्छ । यदि मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरण तपाईं सक्षम हुनुहुन्छ भनेर सन्तुष्ट छैन भने, *NSW ट्रस्टी र अभिभावक ऐन 2009 अन्तर्गत तपाईंको मामिलाको व्यवस्थापनको लागि आदेश दिनुपर्छ ।*

मानसिक स्वास्थ्य सोधपुछमा मसँग के अधिकारहरू छन्?
तपाईं मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरण (Mental Health Review Tribunal) लाई के चाहनुहुन्छ भन्न सक्नुहुन्छ वा तपाईंको वकिलमार्फत् मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरण (Mental Health Review Tribunal)

लाई के चाहनुहुन्छ भन्न सक्नुहुन्छ । तपाईं सडक लुगा लगाउन सक्नुहुन्छ, दोभाषेद्वारा मद्दत पाउन सक्नुहुन्छ र तोकिएको हेरचाहकर्ता वा अन्य कुनै व्यक्ति जो तपाईंको प्रमुख हेरचाह प्रदायक, आफन्त र साथीहरूले सोधपुछको बारेमा बताए । तपाईंले आफ्नो मेडिकल रेकर्डहरू हेर्न आवेदन दिन सक्नुहुन्छ ।

यदि मलाई अनैच्छिक बिरामी बनाइएको छ भने मेरो अपीलको अधिकार के हो?
तपाईं (वा हेरचाहकर्ता वा साथी वा नातेदार) कुनै पनि समयमा चिकित्सा सुपरिटेन्डेन्ट वा अन्य मान्यताप्राप्त चिकित्सा अधिकारीलाई तपाईंलाई डिस्चार्ज गर्न अनुरोध गर्न सक्नुहुन्छ । यदि चिकित्सा सुपरिटेन्डेन्ट वा अधिकृत चिकित्सा अधिकारीले ३ कार्य दिनभित्र तपाईंको अनुरोधलाई अस्वीकार गरे वा जवाफ दिएनन् भने तपाईंले (वा हेरचाहकर्ता, एक मित्र वा आफन्तले) मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरणमा अपील गर्न सक्नुहुन्छ ।

तपाईंलाई तपाईंको अपील अधिकारहरू सेट गर्ने सूचना दिइनेछ ।

मलाई अनैच्छिक बिरामी बनाउने आदेशले तोकेको समय लगभग समाप्त भएपछि के हुन्छ? सेवा केन्द्रको मेडिकल स्टाफले आदेशको अन्त्य हुनुअघि तपाईंको अवस्थाको समीक्षा गर्नेछ र मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रले या त तपाईंलाई डिस्चार्ज गर्न सक्छ वा अर्को आदेशको लागि मानसिक स्वास्थ्य समीक्षा न्यायाधिकरणमा आवेदन दिन सक्छ । न्यायाधिकरणले तपाईंलाई मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रबाट बाहिर जान दिनुपर्छ यदि यसले निर्णय गर्छ कि तपाईं मानसिक रूपमा बिरामी व्यक्ति हुनुहुन्न वा यदि यसलाई अन्य हेरचाह अधिक उपयुक्त र उचितरूपमा उपलब्ध छ जस्तो लाग्छ भने ।

म कोसँग मद्दत माग्न सक्छु?
तपाईंले कुनै पनि सेवा केन्द्र कर्मचारी सदस्य, सामाजिक कार्यकर्ता, डाक्टर, आधिकारिक आगन्तुक, पादरी, तपाईंको आफ्नै वकिल वा LawAccess NSW लाई मद्दतको लागि सोध्न सक्नुहुन्छ । LawAccess NSW टेलिफोन नम्बर 1300 888 529 हो ।

के म आधिकारिक आगन्तुकलाई भेट्न सक्छु?
यदि तपाईं आधिकारिक आगन्तुक भेट्न सक्नुहुन्छ भने तपाईंले कुनै पनि सेवा केन्द्र कर्मचारी सदस्यलाई सोध्न सक्नुहुन्छ । कर्मचारीहरूले आधिकारिक आगन्तुकको भ्रमणको लागि व्यवस्था गर्नेछन् ।

के म मेरो प्रतिनिधित्व गर्न साथी वा आफन्तलाई सोध्न सक्छु?
तपाईं मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा हुँदा तपाईंको प्रमुख हेरचाह प्रदायकसहित तपाईंको तोकिएको हेरचाहकर्ताको रूपमा २ जनासम्मलाई मनोनयन गर्न सक्नुहुन्छ । तोकिएको हेरचाहकर्ता वा तपाईंको प्रमुख हेरचाह प्रदायक कुनै अन्य व्यक्तिले तपाईंको तर्फबाट जानकारी माग्न सक्छ र यदि तपाईंलाई मानसिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा राखिएको छ भने, मानसिक स्वास्थ्य सोधपुछको अधीनमा, स्थानान्तरण गरिएको वा डिस्चार्ज गरिएको र प्रस्तावित विशेष मानसिक स्वास्थ्य उपचार वा शल्यक्रियाको बारेमा सूचित गरिनेछ । तपाईं र तोकिएको हेरचाहकर्ता वा तपाईंको प्रमुख हेरचाह प्रदायक भएको कुनै अन्य व्यक्तिसँग पनि तपाईंलाई डिस्चार्ज भएमा फलो-अप हेरचाहको बारेमा जानकारी दिने अधिकार छ ।

के मलाई ट्रिब्यूनल (न्यायाधिकरण) समक्ष राम्रोसँग प्रस्तुत गर्न मद्दत गरिन्छ?
गरिन्छ, सेवा केन्द्रका कर्मचारीले व्यावहारिक रूपमा सम्भव भएसम्म यो सुनिश्चित गर्नुपर्दछ कि तपाईं ट्रिब्यूनलमा उपस्थित हुनुअघि तपाईंलाई उपयुक्त दाह्रीजुंगा काट्ने उपकरण र मेकअप समानलगायत लगाउनको लागि उपयुक्त कपडा र सृंगारका सामानहरू प्रदान गरिएको छ।